

Joanna Getka

U PROGU MODERNIZACJI

Ruskojęzyczne
drukarstwo bazyliiańskie
XVIII wieku

Katedra Studiów Interkulturowych
Europy Środkowo-Wschodniej
Uniwersytet Warszawski

U PROGU MODERNIZACJI

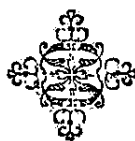
Ruskojęzyczne
drukarstwo bazyliiańskie
XVIII wieku

Joanna Getka

U PROGU MODERNIZACJI

Ruskojęzyczne
drukarstwo bazyliiańskie
XVIII wieku

Katedra Studiów Interkulturowych
Europy Środkowo-Wschodniej
Uniwersytet Warszawski

Publikacja powstała przy wsparciu finansowym
Narodowego Centrum Nauki przyznanym na podstawie decyzji numer
DEC-2012/07/D/HS2/03672, projekt *Ruskojęzyczne wydania bazylikańskie*
(XVIII wiek)

Recenzent

dr hab. Beata Lorens, Prof. UR (Uniwersytet Rzeszowski)

dr hab. Irena Mytnik (Uniwersytet Warszawski)

dr Roman Kyseliow (Narodowa Akademia Nauk Ukrainy)

Redakcja

dr Jolanta Darczewska

Redakcja językowa

dr Jolanta Darczewska

Korekta

Ewa Kłosiewicz

Projekt okładki

Alina Wiszenko-Zabrowarny

Realizacja wydawnicza

Pracownia Wydawnicza Andrzej Zabrowarny

© Copyright by Joanna Getka, 2017

ISBN 978-83-917003-4-1

Wydanie I, Warszawa 2017

Katedra Studiów Interkulturowych Europy Środkowo-Wschodniej,

Uniwersytet Warszawski

ul. Szturmowa 4

02-678 Warszawa

Spis treści

Uwagi wstępne	7
Rozdział I. Drukarstwo bazyliańskie na tle sytuacji kulturowo-językowej ziem ruskich w XVIII wieku	19
Sytuacja socjolingwistyczna ziem białorusko-ukraińskich w XVIII wieku	19
Prosta mowa	22
Drukarstwo bazyliańskie jako czynnik kulturotwórczy i narodotwórczy.....	27
Drukarstwo bazyliańskie w języku ruskim	38
Rozdział II. Przegląd ruskojęzycznego drukarstwa bazyliańskiego	47
Teksty o charakterze religijnym	49
Druki zwarte.....	49
Teologia moralna	50
Narodowiszczanie	55
Katechizm misjonarski	60
Najpospolitsze y nayistotnieysze nauki chrześcijańsko-katolickiey religii	61
Pysmena	61
Siemę słowa Bożego	63
Nauki parafialne	72
Pieśni w drukach bazyliańskich	76
Pieśni o przeczystej Bogurodzicy	88
Bohohłasnyk	88
Wiersze	92
Fragmenty ruskojęzyczne w tekstach w innych językach	92
Trebniki	94
Akatystarze	101
Czyn jerejskoho nastawlenija	103
Posledowanie postryhu	109
Pouczenie chrześcijańskie	111
Dokumenty	111
Teksty o charakterze świeckim	113
Polityka świecka	114
Książka lekarstw końskich	118
Katalogi i dokumenty	125
Rozdział III. Realia kultury unickiej w ruskojęzycznych drukach bazyliańskich	127
Unicka kultura religijna	127
Obrzędy	128
Sakramenty	130

Realia religijnej kultury unickiej	145
Kultura religijna vs. kultura ludowa	154
Kultura społeczna – tożsamość kulturowa	157
XVIII-wieczne realia społeczno-kulturowe	159
Kultura prawna	166
Kultura ekonomiczna	169
R o z d z i a ł I V. Język w ruskojęzycznych drukach bazylikańskich	175
Studium przypadków: język fragmentów ruskojęzycznych w wybranych wydaniach bazylikańskich	182
Trebniki	183
Pieśni	189
Ogólna charakterystyka języka wydań ruskojęzycznych	195
Charakterystyka wybranych cech fonetyki zabytków ruskojęzycznych	199
Artykulacja dawnego jać	199
Litera ѣ na miejscu etymologicznego [i] – litera и/i/i/ы na miejscu [ě]	200
Litera ѣ na miejscu etymologicznego [e] – litera e na miejscu [ě]	207
Ikawizm	209
Kontynuanty staroruskich samogłosek [i] – [y]	214
Przejście e>o	218
Niegłoskotwórcze [ɨ]	221
Jakość wybranych spółgłosek	226
Kontynuanty [tʰ] i [dʰ]	226
Charakterystyka głosek [k], [g], [x]	237
Charakterystyka głosek [p], [b], [v], [m], [n], [l]	238
Charakterystyka głosek [ʒ], [ʃ], [č]	241
Charakterystyka głoski [c]	243
Charakterystyka głoski [r]	247
Wybuchowe i frykatywne [g]	251
Procesy zachodzące wewnątrz grup spółgłoskowych	253
Wzdłużenie spółgłosek	253
Uproszczenia grup spółgłoskowych	257
Rozpodobnienie grup spółgłoskowych	261
Rozwój spółgłosek protetycznych	263
Inne zjawiska językowe	265
Zakończenie	271
Skróty przyjęte w bibliograficznym wyczeniu ruskojęzycznych wydań bazylikańskich.....	277
Aneks	280
Bibliografia	291
Summary	313